

SOCIETATEA CUNOAȘTERII ȘI ECONOMIA ATENȚIEI

CUM PREDĂM ȘI CUM ÎNVĂȚĂM ÎN SEC. XXI?

CONF.UNIV.DR. **CIPRIAN MIHALI**

DEPARTAMENTUL DE FILOSOFIE

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI

SOCIETATEA CUNOAȘTERII

- **Abundența informației** - dificultatea de a distinge între informație, zgomot și cunoaștere
- **Varietatea informației** - atenție fotografică, de scurtă durată
- **Disponibilitatea cvasi-permanentă a oricărei informații** - dificultatea de a alege informația pertinentă și tentația de a renunța la propria memorie, care implică o renunțare la sine
- **Externalizarea memoriei** - riscul externalizării: pierderea de priceperi (ex. autoturismul complet automatizat)
- **Participarea noastră la construcția de conținut informațional și cognitiv** - iluzia că marile decizii ne aparțin

ECONOMIA ATENȚIEI

- Cea mai prețioasă resursă a zilelor noastre – între economie și ecologie
- *"Atenția este capacitatea de a articula experiența din trecut cu ceea ce anticipezi din viitor, ceea ce aștepti de la el"* (Bernard Stiegler)
- Atenția este inseparabil **capacitatea psihică de concentrare** (*attention span*) în serviciul învățării și, în mod solidar, **facultatea socială de a avea grijă**, civilitatea: nu putem separa aceste două dimensiuni ale atenției
- Societățile au fost întotdeauna organizate pentru a forma atenția indivizilor – prin ritualuri inițiatice în societatea magică, practici religioase în monoteism, școlarizare publică în democrația industrială
- Digitalul reprezintă o nouă formă de retenție terțiară, care face posibilă canalizarea și exploatarea atenției sub alte forme, prin preluarea controlului și ghidarea de la distanță a relațiilor sociale

O SOCIETATE A ÎNVĂȚĂRII ?

- *„Învățarea constă în a vedea ceea ce funcționează și ceea ce nu funcționează: învățăm prin experiență”* (Joseph E. Stiglitz și Bruce C. Greenwald)
- Specific modernității - învățarea: îmbunătățirea bunelor practici + câștigurile de productivitate + constituirea de sine și ca sine
- O societate a învățării este o societate în care există o stare de spirit și competențe favorabile învățării - o motivație.
- O societate a învățării este o societate în care omul se recunoaște pe sine ca neterminat.

Ce trebuie să învățăm?

- A învăța cine ești
- A învăța avantajele competitive
- A învăța să gestionezi organizațiile și societățile
- A fi apt să înveți, a învăța să înveți
- A învăța să te dezvolți

CUM SĂ CONSTRUIM O ARHITECTURĂ A ÎNVĂȚĂRII?

Factorii care determină învățarea

- 1) Capacitățile de învățare
- 2) Accesul la cunoștințe
- 3) Catalizatorii învățării: recompense, recunoaștere, plăcerea de a învăța
- 4) Contactele - cunoașterea „se ia” prin contact - proximitate geografică, interacțiuni locale
- 5) Cadrele cognitive, stări de spirit, atitudini mentale, credința în cunoaștere și în știință
- 6) Întâlnirile fericite: un maestru, colegi sau comunități care să stârnească plăcerea de a învăța.

Factori care împiedică învățarea:

- 1) Percepțiile distorsionate - deducții influențate de credințele prealabile
- 2) Sisteme de credințe construite social
- 3) Cadrele cognitive - rigidități sociale și instituționale - ex: lipsa investiției în educație, conformismul, descurajarea contestării autorității, lipsa recompensării învățării reușite
- 4) Obstacole în transmiterea cunoașterii: practice, cadre juridice

SPECIFICUL GENERAȚIEI DIGITALE

- **Digital nativi** – facilitatea utilizării tehnologiei – dar în același timp ignoranță în privința modului cum funcționează (hard + soft, algoritmi)
- **Atenție distributivă și de scurtă durată** – riscul plictisului, al lenei, sau al infobezității
- **Fascinație (intoxicație?) iconică, în locul unei culturi critice specifice textului** – răbdarea la încercare, timpul lung al citirii înlocuit cu timpul scurt al „fotografierii”
- **Sentimentul accesului instantaneu și permanent** la surse alternative și mai atractive de cunoaștere
- **Sentimentul autonomiei precoce** – falsa libertate indusă de lumea digitală
- **Pragmatismul ca reflex: „la ce-mi folosește?”** – dificultatea motivării pentru cunoașterea fundamentală
- **Nevoia de sens - ce înseamnă toate acestea? - întoarcerea la *humanities* și la filosofie**

CE PREDĂM ȘI CUM PREDĂM?

ȘCOALA CA LOC DE ÎNTÂLNIRE A PROSUMATORILOR COGNITIVI

1. **Formați o clasă centrată pe elev și formare personalizată:** cultivarea posibilității alegerii și a responsabilizării ca motivație
2. **Elevii ca prosumatori cognitivi:** rareori elevii produc conținut digital (și cel mai adesea în afara școlii). Proiecte care durează (bloguri, filme etc.), nu lucrări care se aruncă
3. **Deprindeți noile tehnologii odată cu elevii**
4. **Ieșiți cât mai des în lume:** și în clasă, virtual, dar și în lumea fizică exterioară ei
5. **Transformați telefonul mobil în instrument de lucru:** elevii încurajați să-și vadă dispozitivele ca instrumente valoroase care susțin cunoștințele
6. **Folosiți mai puțină hârtie, mai multe proiecte online** Organizarea resurselor și activităților educaționale pe site-ul propriu
7. **Colaborați: Tehnologia permite colaborarea între profesori și elevi.** Crearea de resurse digitale, prezentări și proiecte cu alți profesori și studenți va face ca activitățile din clasă să arate ca lumea reală
8. **Conectați-vă:** cu experți, colegi, prieteni care au aceeași viziune
9. **Încurajați învățarea bazată pe proiecte:** predarea după manuale completată cu proiecte și cercetări individuale sau de grup
10. **Construiți-vă amprenta digitală pozitivă** prin folosirea corectă a social media
11. **Inovați: Extindeți setul de instrumente educaționale și încercați noi metode pe care nu le-ați mai încercat până acum, de ex. predarea cu social media sau înlocuirea manualelor cu resurse web. Nu de dragul uneltelor, ci de dragul elevilor.**
12. **Continuați să învățați: Pe măsură ce continuă să apară noi instrumente și tehnologii, învățarea și adaptarea sunt esențiale.**

CÂTEVA ÎNTREBĂRI DE FINAL

1. Dacă nu cumva digitalul conduce la o **reducere a cunoașterilor și priceperilor** prin expansiunea unor modele algoritmice și industriale?
2. Dacă nu cumva exteriorizarea memoriei conduce la o **pierdere a competenței mnezice** (dificultate de a utiliza memoria)?
3. Dacă nu cumva captarea atenției de către rețelele sociale conduce mai degrabă la o **diminuare a aptitudinilor de a fi atent** și de a dori (*atenția față de o persoană sau un obiect este o formă de dorință*, Bernard Stiegler)?
4. Dacă nu cumva automatismele mentale și gestuale provoacă o **slăbire a autonomiei și a simțului critic**?
5. Dacă nu cumva noile tehnologii sunt pe cale să provoace **noi forme de inegalitate socială** tocmai prin educație?

A photograph of several petri dishes containing white agar, arranged on a light-colored surface. The dishes are partially visible, with the central one being the most prominent.

VĂ MULȚUMESC!

ciprian.mihali@ubbcluj.ro

www.facebook.com/ciprian.mihali